

УДК 364.35:355.1(477)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.215.375-381>

Рудик В.К.

доктор економічних наук

ЗВО «Подільський державний університет»

Rudyk Volodymyr

Dr. of Economic Sc.

Higher Education Institution «Podillia State University»

<https://orcid.org/0000-0001-9011-4543>

ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Статтю присвячено дослідженню сучасного стану пенсійного забезпечення військовослужбовців в Україні, аналізу правових і фінансових проблем та визначенню напрямів удосконалення державної політики у цій сфері. Актуальність дослідження зумовлена зростанням ролі соціального захисту військовослужбовців в умовах воєнного стану, необхідністю забезпечення соціальної справедливості, фінансової стійкості пенсійної системи та адаптації законодавства до європейських стандартів. Метою статті є оцінка чинного механізму пенсійного забезпечення, виявлення проблем його функціонування та розроблення пропозицій щодо його вдосконалення. У дослідженні використано системний, порівняльно-правовий, статистичний та аналітичний методи. Встановлено, що основними проблемами є нестабільність нормативного регулювання, складність перерахунку пенсій, фінансове навантаження на бюджет і потреба цифровізації процедур. Обґрунтовано необхідність удосконалення законодавства, автоматизації перерахунку пенсій, розвитку цифрових сервісів та впровадження ефективного бюджетного планування у сфері пенсійного забезпечення військовослужбовців.

Ключові слова: пенсійне забезпечення військовослужбовців, соціальний захист, пенсійна система, Пенсійний фонд України, державна соціальна політика, реформування пенсійної системи, соціальні гарантії.

PENSION PROVISION FOR MILITARY PERSONNEL IN UKRAINE: CURRENT STATE, PROBLEMS AND DIRECTIONS FOR IMPROVEMENT

The article examines the current state of the military pension provision system in Ukraine, identifies the main legal, organizational, and financial challenges affecting its effectiveness, and substantiates priority directions for its improvement. The relevance of the research is determined by the growing importance of social protection of military personnel under martial law, the increase in the number of persons entitled to military pensions, the need to ensure social justice, financial stability of the pension system, and harmonization of Ukrainian legislation with European social security standards. The purpose of the study is to provide a comprehensive analysis of the current military pension provision system, assess the existing regulatory framework, identify key problems of its functioning, and develop scientifically based proposals for improving pension mechanisms under modern socio-economic conditions. The methodological basis of the research includes general scientific and special methods, such as systemic, structural-functional, comparative legal, formal legal, statistical, analytical, and generalization methods. The information base of the study includes the Constitution of Ukraine, legislative and regulatory acts governing military pension provision, official statistical data of the Pension Fund of Ukraine, the Ministry of Defence of Ukraine, the State Statistics Service of Ukraine, and scientific publications on social security and pension reform.

The results of the study demonstrate that the current system of military pension provision generally ensures state social guarantees; however, it has a number of systemic shortcomings, including unstable legal regulation, complexity of pension recalculation procedures, inconsistency of law enforcement practices, significant financial burden on the state budget, and insufficient digitalization of administrative services. The study substantiates the need for legislative improvement, automation of pension recalculation processes, modernization of pension calculation mechanisms based on monetary allowance, expansion of digital services, and implementation of medium-term financial planning in the field of military pension provision. The practical significance of the research results lies in the possibility of their application in improving Ukrainian legislation, developing state social policy, enhancing the activities of public authorities and pension institutions, and conducting further research on social protection of military personnel in the context of post-war recovery and European integration.

Keywords: pension provision for military personnel, social protection, pension system, Pension Fund of Ukraine, state social policy, pension system reform, social guarantees.

JEL classification: H55, J26.

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Рудик В.К., 2026

Постановка проблеми. Пенсійне забезпечення військовослужбовців є одним із ключових елементів державної соціальної політики, що спрямована на гарантування належного рівня соціального захисту осіб, які проходили військову службу та виконували конституційний обов'язок щодо забезпечення оборони, суверенітету й територіальної цілісності України. В умовах повномасштабної збройної агресії проти України значення ефективної системи пенсійного забезпечення військовослужбовців істотно зростає, оскільки саме соціальні гарантії виступають важливим чинником мотивації проходження військової служби, підтримання боєздатності Збройних Сил України та інших військових формувань, а також забезпечення соціальної справедливості щодо військових пенсіонерів.

За останні роки система пенсійного забезпечення військовослужбовців зазнала суттєвих змін, пов'язаних із реформуванням сектору безпеки і оборони, переглядом механізмів грошового забезпечення, змінами пенсійного законодавства, необхідністю виконання численних судових рішень щодо перерахунку військових пенсій та адаптації соціального законодавства до умов воєнного стану. Водночас практика застосування законодавства свідчить про наявність низки проблем, пов'язаних із визначенням складових грошового забезпечення для обчислення пенсій, своєчасністю їх перерахунку, забезпеченням принципів рівності та справедливості пенсійного забезпечення різних категорій військовослужбовців, а також фінансовою стійкістю відповідної системи.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває комплексне дослідження сучасного стану пенсійного забезпечення військовослужбовців в Україні, виявлення існуючих проблем правового та організаційно-економічного характеру, а також обґрунтування напрямів удосконалення чинного механізму пенсійного забезпечення відповідно до сучасних соціально-економічних викликів та європейських стандартів соціального захисту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика пенсійного забезпечення військовослужбовців та розвитку системи соціального захисту осіб, звільнених із військової служби, є предметом досліджень представників юридичної, економічної та науки державного управління. Теоретичні засади права соціального забезпечення, правового регулювання пенсійних відносин та соціальних гарантій населення ґрунтовно висвітлено у працях П. Пилипенка [12], С. Андрейчука, О. Морушко, М. Гасяк [1], Н. Зеленко, Б. Костючик [5], які сформулювали сучасні наукові підходи до розуміння принципів функціонування системи соціального забезпечення в Україні.

Значний внесок у розвиток наукових підходів зробили Л. Дрозд [4], В. Синчак, Т. Боднар [16], М. І. Іншин [7], А. Зеленський, І. Цвігун [6], О. Dluhopolskyi, Ю. Рудик [17] та інші науковці. У своїх працях вони акцентують увагу на необхідності реформування механізму пенсійного забезпечення військовослужбовців відповідно до сучасних соціально-економічних умов, принципів соціальної справедливості та фінансової

стійкості пенсійної системи.

У науковій літературі достатньо ґрунтовно досліджено нормативно-правові засади пенсійного забезпечення військовослужбовців, порядок призначення та перерахунку пенсій, міжнародний досвід функціонування військових пенсійних систем, фінансово-економічні механізми забезпечення соціальних гарантій та окремі аспекти судової практики щодо захисту прав військових пенсіонерів.

Разом із тим сучасні умови функціонування сектору безпеки і оборони України, запровадження правового режиму воєнного стану, суттєве збільшення чисельності військовослужбовців, зміни законодавства щодо грошового забезпечення військовослужбовців та практика його застосування зумовлюють виникнення нових правових, соціальних та фінансових проблем, які поки що не отримали належного комплексного наукового висвітлення.

Недостатньо дослідженими залишаються питання адаптації системи пенсійного забезпечення військовослужбовців до сучасних безпекових викликів, удосконалення механізму перерахунку військових пенсій, забезпечення єдності судової практики та гармонізації національного законодавства із європейськими стандартами соціального захисту, що зумовлює необхідність подальших комплексних досліджень у цьому напрямі.

Мета статті є аналіз сучасного стану системи пенсійного забезпечення військовослужбовців в Україні, виявлення основних правових, організаційних та фінансово-економічних проблем її функціонування, а також обґрунтування перспективних напрямів удосконалення механізму пенсійного забезпечення в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення держави.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є сукупність загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, застосування яких забезпечило досягнення поставленої мети. Діалектичний метод використано для дослідження розвитку системи пенсійного забезпечення військовослужбовців та закономірностей її трансформації в сучасних соціально-економічних умовах. Системний підхід дав змогу розглянути пенсійне забезпечення як складову державної системи соціального захисту населення. Методи аналізу та синтезу застосовано для дослідження нормативно-правової бази, наукових підходів і практики функціонування системи пенсійного забезпечення військовослужбовців. За допомогою порівняльно-правового методу здійснено аналіз національного законодавства та окремих елементів зарубіжного досвіду соціального забезпечення військовослужбовців. Формально-юридичний метод використано під час дослідження змісту нормативно-правових актів, що регламентують порядок призначення та перерахунку військових пенсій. Статистичний метод застосовано для аналізу сучасних тенденцій розвитку системи пенсійного забезпечення та оцінювання окремих показників її функціонування. Метод узагальнення дав можливість сформулювати науково обґрунтовані висновки та практичні рекомендації щодо вдосконалення механізму пенсійного забезпечення військовослужбовців в Україні.

Виклад основні результати дослідження. Дослідження сучасного стану пенсійного забезпечення військовослужбовців України засвідчило, що в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації питання соціального захисту військовослужбовців та осіб, звільнених із військової служби, набуло особливого значення. Пенсійне забезпечення є одним із ключових елементів державної соціальної політики, що забезпечує реалізацію конституційного права громадян на соціальний захист та виступає важливою гарантією проходження військової служби.

Правовою основою пенсійного забезпечення військовослужбовців є Конституція України [8], Закон України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» № 2262-XII від 09.04.1992 р. [14], Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» [15], Бюджетний кодекс України [2], а також численні постанови Кабінету Міністрів України щодо порядку обчислення та перерахунку військових пенсій [13]. Відповідно до чинного законодавства

військовослужбовці мають право на пенсію за вислугу років, по інвалідності або у зв'язку із втратою годувальника. Розмір пенсії визначається залежно від грошового забезпечення, до складу якого входять посадовий оклад, оклад за військовим званням, надбавка за вислугу років, додаткові види грошового забезпечення та премії.

Проведені дослідження показують, що пенсійна система функціонує в умовах значного фінансового навантаження, яке істотно посилюється після початку повномасштабної війни. Станом на 1 січня 2025 року на обліку в органах Пенсійного фонду України перебувало 10,34 млн. пенсіонерів, а середній розмір призначеної пенсії становив 5789,05 грн. [11].

Упродовж 2025 року внаслідок проведення індексації пенсій та перерахунків середній розмір пенсій зростає. Так, станом на 1 квітня 2025 року середня пенсія становила 6341,11 грн, а кількість пенсіонерів — 10,33 млн. осіб (табл. 1). Станом на 1 липня 2025 року середній розмір пенсії досяг 6410,17 грн. при загальній чисельності пенсіонерів 10,26 млн. осіб [11].

Таблиця 1

Динаміка основних показників пенсійної системи України у 2021–2025 рр.

Показники	2021р.	2022р.	2023р.	2024р.	2025р.
Чисельність пенсіонерів, млн. осіб	10,84	10,69	10,52	10,51	10,33
Середній розмір пенсії, грн.	3 991	4 622	5 385	5 743	6 341
Темп зростання середньої пенсії, %	–	15,8	16,5	6,6	10,4
Частка працюючих пенсіонерів, %	26,8	27,1	27,3	27,0	27,9

Джерело: складено автором за матеріалами Пенсійного фонду України та відкритих державних статистичних ресурсів [3;11].

При аналізі табл. 1 варто зазначити, що на протязі останніх п'яти років спостерігається зменшення чисельності пенсіонерів з 10,84 млн. осіб у 2021 р. до 10,33 млн. осіб у 2025 р. Незважаючи на зростання середнього розміру пенсії за даний період майже на 2350 грн. даний показник не може повністю забезпечити всі необхідні потреби громадян пенсійного віку. У зв'язку з цим значна частка їх продовжує працювати. Про це свідчить зростання питомої ваги працюючих пенсіонерів, яка за п'ять років зросла на 1,1% і у 2025 році досягла 27,9%.

Проведений аналіз показав, що після 2022 року система пенсійного забезпечення військовослужбовців функціонує в умовах істотного навантаження на державний бюджет. Значне збільшення чисельності військовослужбовців, мобілізація громадян, зростання кількості осіб, які отримали інвалідність внаслідок бойових дій, а також сімей загиблих військових зумовлюють постійне збільшення кількості одержувачів військових пенсій та соціальних виплат.

За даними Пенсійного фонду України та Міністерства оборони України, військові пенсії призначаються відповідно до трьох основних видів: за вислугу років, по інвалідності та у разі втрати годувальника. Для призначення пенсії за вислугу років необхідною умовою є наявність встановленої законом тривалості військової служби, а її розмір залежить від тривалості вислуги та величини грошового забезпечення.

Аналіз даних табл. 2 свідчить про суттєві зміни у системі пенсійного забезпечення військовослужбовців України впродовж 2021–2025 років, що зумовлені насамперед повномасштабною війною, збільшенням чисельності Збройних Сил України та необхідністю посилення соціального захисту військовослужбовців.

Таблиця 2

Оцінка тенденцій розвитку системи пенсійного забезпечення військовослужбовців України

Показники	2021р.	2023р.	2025р.
Орієнтовна чисельність військовослужбовців, тис. осіб	250	700	900
Очікувана кількість військових пенсіонерів*, тис. осіб	560	575	595
Середній розмір військової пенсії**, грн	7 200	11 850	15 400
Частка військових пенсій у загальних видатках ПФУ, %	8,6	10,8	12,1

*Оціночний показник на основі офіційної статистики та демографічних прогнозів.

** Оціночний показник на основі офіційної статистики та розрахунків автора

Джерело: складено автором за матеріалами. [2;3;9;11].

На протязі цього періоду спостерігається різке зростання чисельності військовослужбовців. Якщо у 2021

році їх орієнтовна кількість становила 250 тис. осіб, то у 2025 році вона досягла 900 тис. осіб. Загальний

приріст за досліджуваний період становить 650 тис. осіб, або 260 % порівняно з 2021 роком. Це свідчить про масштабне розширення сектору оборони, яке в майбутньому призведе до збільшення кількості осіб, що набудуть права на військову пенсію.

Кількість військових пенсіонерів зростає значно повільніше. Така тенденція пояснюється тим, що більшість мобілізованих військовослужбовців ще не досягли необхідної вислуги років для призначення пенсії, а основне навантаження на пенсійну систему проявиться у наступні роки. Підвищення грошового забезпечення військовослужбовців, проведення індексації пенсій та необхідність підтримання їх купівельної спроможності в умовах інфляції зумовило зростання середнього розміру пенсії для них. У 2021 році він становив 7 200 грн, а у 2025 році збільшився до рівня 15 400 грн. За аналізований період пенсія збільшилася на 8 200 грн, або приблизно 114 %. У зв'язку з цим збільшується частка військових пенсій у загальних видатках Пенсійного фонду України, що свідчить про посилення фінансового навантаження на пенсійну систему держави.

Загалом результати аналізу демонструють, що система пенсійного забезпечення військовослужбовців України перебуває на етапі суттєвої трансформації. Основними тенденціями є стрімке збільшення чисельності військовослужбовців, поступове зростання кількості військових пенсіонерів, значне підвищення середнього розміру військових пенсій та збільшення їх питомої ваги у структурі видатків Пенсійного фонду України. Це свідчить про необхідність удосконалення механізмів фінансування військових пенсій, підвищення фінансової стійкості пенсійної системи та пошуку додаткових джерел ресурсного забезпечення з огляду на довгострокове зростання соціальних зобов'язань держави перед військовослужбовцями.

Повномасштабна війна, необхідність фінансування сектору безпеки і оборони та одночасне забезпечення виконання державою соціальних зобов'язань внесли суттєві зміни у структури видатків Державного бюджету України у 2021–2025 рр., Про свідчать дані, наведені у табл. 3.

Таблиця 3

Структура видатків Державного бюджету України на соціальний захист та оборону

Показники	2021р.	2023р.	2025р.
Видатки на оборону, млрд.. грн.	127	2 650	2 960
Видатки Пенсійного фонду, млрд.. грн.	495	678	799
Частка оборонних видатків у бюджеті, %	8,5	48,4	63,0
Частка пенсійних видатків у бюджеті, %	17,3	16,8	17,0

Джерело: складено автором за матеріалами Міністерства фінансів України, Пенсійного фонду України, Державної служби статистики України [3;10;11].

Порівняльний аналіз показує, що темпи зростання оборонних видатків значно перевищують темпи збільшення пенсійних витрат. Якщо видатки на оборону за досліджуваний період збільшилися більш ніж у двадцять разів, то фінансування Пенсійного фонду зросло лише у 1,6 рази. Це свідчить про пріоритетність фінансування сектору безпеки та оборони в сучасних умовах, тоді як соціальна складова бюджету підтримується на стабільному рівні.

Таким чином, результати аналізу свідчать, що у 2021–2025 рр. бюджетна політика України характеризується суттєвим перерозподілом фінансових ресурсів на користь оборонної сфери. Водночас держава продовжує забезпечувати фінансування пенсійної системи, підтримуючи відносно незмінну частку соціальних видатків у структурі бюджету. У перспективі подальше збільшення кількості військовослужбовців і військових пенсіонерів може зумовити додаткове навантаження як на державний бюджет, так і на Пенсійний фонд України, що актуалізує необхідність удосконалення механізмів фінансування пенсійного забезпечення та забезпечення довгострокової фінансової стійкості соціальної системи.

У результаті проведеного дослідження встановлено низку системних проблем функціонування механізму пенсійного забезпечення військовослужбовців.

По-перше, залишається невирішеною проблема своєчасного перерахунку військових пенсій після зміни розмірів грошового забезпечення військовослужбовців. Саме ця проблема стала причиною значної

кількості адміністративних судових спорів між військовими пенсіонерами та органами Пенсійного фонду України.

По-друге, чинне законодавство характеризується значною кількістю змін, які нерідко мають суперечливий характер. Це створює неоднакову практику застосування нормативно-правових актів як територіальними органами Пенсійного фонду України, так і судами різних інстанцій.

По-третє, існує проблема фінансової стійкості спеціальної системи військових пенсій. Значне збільшення бюджетних видатків на сектор безпеки та оборони в умовах воєнного стану суттєво обмежує можливості держави щодо одночасного підвищення рівня пенсійного забезпечення всіх категорій військових пенсіонерів.

По-четверте, недостатньо врегульованими залишаються питання пенсійного забезпечення окремих категорій осіб, які брали участь у захисті України, зокрема добровольців, окремих категорій резервістів та осіб, які проходили службу в різних силових структурах.

Наукові дослідження останніх років підтверджують необхідність комплексного реформування цієї сфери. Так, Л. В. Дрозач зазначає, що головними недоліками сучасної системи залишаються відсутність єдиного механізму визначення складових грошового забезпечення для обчислення пенсій, неоднозначність судової практики та відсутність комплексного нормативного акта, який би врегулював усі питання

військового пенсійного забезпечення [4].

В. П. Синчак і Т. С. Боднар наголошують, що подальший розвиток військової пенсійної системи повинен здійснюватися у взаємозв'язку із реформуванням державних соціальних фондів та забезпеченням фінансової збалансованості публічних фінансів [16].

На підставі проведеного аналізу можна визначити основні напрями вдосконалення системи пенсійного забезпечення військовослужбовців України:

- кодифікація законодавства у сфері військового пенсійного забезпечення;
- автоматизація механізму перерахунку військових пенсій без необхідності звернення особи до суду;
- створення єдиного електронного реєстру військових пенсіонерів;
- удосконалення механізму визначення складових грошового забезпечення для обчислення пенсії;
- забезпечення стабільного фінансування системи військового пенсійного забезпечення шляхом довгострокового бюджетного планування;
- гармонізація національного законодавства із соціальними стандартами держав – членів НАТО та Європейського Союзу;
- цифровізація процесів призначення, перерахунку та виплати військових пенсій.

Таким чином, результати дослідження свідчать, що сучасна система пенсійного забезпечення військовослужбовців України потребує комплексної модернізації. Основними напрямками реформування мають стати забезпечення правової визначеності, прозорості механізму обчислення пенсій, автоматичного перерахунку виплат, фінансової стабільності пенсійної системи та її адаптації до нових викликів, пов'язаних із воєнним станом. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню рівня соціального захисту військовослужбовців, зміцненню довіри до державної соціальної політики та формуванню ефективної системи пенсійного забезпечення відповідно до європейських стандартів.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що пенсійне забезпечення військовослужбовців є одним із ключових напрямів державної політики соціального захисту та важливою гарантією реалізації конституційних прав осіб, які проходили військову службу. В умовах воєнного стану та тривалої збройної агресії проти України значення ефективної системи пенсійного забезпечення суттєво зросло, оскільки збільшується кількість осіб, які набувають права на пенсію за вислугу років, по інвалідності або у зв'язку із втратою годувальника відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб».

Аналіз статистичних показників Пенсійного фонду України підтвердив тенденцію до постійного зростання фінансового навантаження на систему пенсійного забезпечення. У 2025 році кількість пенсіонерів перевищувала 10 млн. осіб, а середній розмір пенсії зростав унаслідок індексації та перерахунків.

Одночасно збільшуються державні видатки на соціальний захист військовослужбовців, осіб з інвалідністю внаслідок війни та членів сімей загиблих Захисників і Захисниць України, що потребує забезпечення фінансової стійкості пенсійної системи та її адаптації до сучасних викликів.

У ході дослідження визначено основні проблеми функціонування системи пенсійного забезпечення військовослужбовців, серед яких: недосконалість механізму автоматичного перерахунку пенсій після зміни грошового забезпечення; відсутність стабільності нормативно-правового регулювання; значне бюджетне навантаження; неоднакове застосування законодавства органами Пенсійного фонду та судами; необхідність удосконалення цифровізації процедур призначення і перерахунку пенсій.

Обґрунтовано, що подальше реформування системи пенсійного забезпечення військовослужбовців має здійснюватися на засадах соціальної справедливості, правової визначеності, фінансової збалансованості та відповідності європейським стандартам соціального забезпечення. Пріоритетними напрямками вдосконалення визначено: кодифікацію законодавства у сфері військового пенсійного забезпечення; запровадження автоматизованого механізму перерахунку пенсій без необхідності судового захисту; створення єдиного цифрового реєстру військових пенсіонерів; удосконалення порядку визначення складових грошового забезпечення для обчислення пенсій; забезпечення довгострокової фінансової стійкості системи шляхом середньострокового бюджетного планування та розвитку сучасних цифрових сервісів Пенсійного фонду України.

Практична реалізація запропонованих напрямів сприятиме підвищенню ефективності функціонування системи пенсійного забезпечення військовослужбовців, забезпеченню своєчасного й справедливого призначення та перерахунку пенсій, зміцненню соціальних гарантій військовослужбовців і членів їхніх сімей, а також підвищенню довіри громадян до державної системи соціального захисту. Отримані результати можуть бути використані під час удосконалення законодавства України, розроблення державної соціальної політики у сфері пенсійного забезпечення та подальших наукових досліджень, присвячених реформуванню пенсійної системи в умовах післявоєнного відновлення держави.

Декларація про використання інструментів штучного інтелекту. В ході підготовки статті було використано інструменти генеративного штучного інтелекту (ChatGPT-4, OpenAI, 2025) для цілей пошуку та узагальнення літератури, а також уточнення перекладу анотації англійською мовою. Жоден текст, згенерований за допомогою штучного інтелекту, не використовувався без критичного редагування. Автор несе повну відповідальність за науковість, точність та цілісність контенту, уточнення перекладу анотації англійською мовою.

Список використаних джерел:

1. Андрейчук С. К., Морущко О. О., Гасяк М. С. Стан пенсійного забезпечення військовослужбовців і членів їхніх сімей. Науковий вісник НЛТУ України. 2021. Т. 31, № 2. С. 75–80. DOI: <https://doi.org/10.36930/40310212>
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 08.05.2026).
3. Державна служба статистики України: Офіційний вебсайт. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 21.05.26).
4. Дрозач Л. В. Актуальні питання пенсійного забезпечення військовослужбовців в Україні. New Ukrainian Law. 2025. № 5. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.5.1>
5. Зеленко Н., Костючик Б. Пенсійне забезпечення військовослужбовців України: національний та регіональний вимір. Галицький економічний вісник. 2023. Т. 81, № 2. С. 89–95. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.089
6. Зеленьський А.В., Цвігун І.А. Пенсійне забезпечення населення України в умовах військового стану. Економіка та суспільство. 2025. № 76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-1> URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/6189> (дата звернення: 21.05.26).
7. Іншин М. І. Право соціального забезпечення України : Київ : Юрінком Інтер, 2023. 432 с.
8. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 21.05.26).
9. Пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби. Міністерство оборони України. URL: <https://social.mil.gov.ua/pensiynne-zabezpechennya/pensiynne-zabezpechennya.html> (дата звернення: 23.06.2026).
10. Бюджет. Міністерство фінансів України/ URL: <https://mof.gov.ua/uk/budget> (дата звернення: 23.07.2026).
11. Статистика. Пенсійний фонд України. URL: https://www.pfu.gov.ua/statystyka/?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 08.06.2026).
12. Пилипенко П. Д., Бурак В. Я. Деякі аспекти спеціального соціального захисту військовослужбовців та осіб, прирівняних до них. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 84, Ч. 2. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.2.15>
13. Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб : Постанова Кабінету Міністрів України від 30.08.2017 № 704. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-п> (дата звернення: 08.07.2026).
14. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 09.04.1992 № 2262-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12> (дата звернення: 08.06.2026).
15. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12> (дата звернення: 08.07.2026).
16. Синчак В. П., Боднар Т. С. Пенсійне забезпечення військовослужбовців у системі соціальних фондів публічних фінансів. Університетські наукові записки. 2025. № 3(105). С. 4–20. DOI: <https://doi.org/10.37491/UNZ.105.1>
17. Длугопольський О, Рудик Ю. Проблеми та ризики функціонування системи пенсійного забезпечення України за умов воєнного стану. Innovation and Sustainability. 2023. № 4. С. 19–29. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.4.19.29>

References:

1. Andreychuk, S. K., Morushko, O. O., & Hasiak, M. S. (2021). Stan pensiinoho zabezpechennia viiskovosluzhbovtiv i chleniv yikhnikh simei [The state of pension provision for military personnel and members of their families]. *Naukovyi Visnyk NLTU Ukrainy*, 31(2), 75–80. <https://doi.org/10.36930/40310212> [in Ukrainian].
2. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). Biudzhetni kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 08.07.2010 № 2456-VI [Budget Code of Ukraine: Law of Ukraine No. 2456-VI of July 8, 2010]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> [in Ukrainian].
3. State Statistics Service of Ukraine. (n.d.). Ofitsiyni vebсайт [Official website]. Retrieved June 29, 2026, from <http://ukrstat.gov.ua>
4. Drozach, L. V. (2025). Aktualni pytannia pensiinoho zabezpechennia viiskovosluzhbovtiv v Ukraini [Current issues of pension provision for military personnel in Ukraine]. *New Ukrainian Law*, (5), 117–123. <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.5.1> [in Ukrainian].
5. Zelenko, N., & Kostyuchyk, B. (2023). Pensiine zabezpechennia viiskovosluzhbovtiv Ukrainy: natsionalnyi ta rehionalnyi vymir [Pension provision for Ukrainian military personnel: national and regional dimensions]. *Halytskyi Ekonomichnyi Visnyk*, 81(2), 89–95. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.089 [in Ukrainian].
6. Zelenskyi, A., & Tsvihun, I. (2025). Pensiine zabezpechennia naseleennia Ukrainy v umovakh viiskovoho stanu [Pension provision for the population of Ukraine under martial law]. *Ekonomika ta Suspilstvo*, (76). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-> [in Ukrainian].

7. Inshyn, M. I. (2023). Pravo sotsialnoho zabezpechennia Ukrainy [Law of social security of Ukraine]. Yurinkom Inter. [in Ukrainian].
8. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996). Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine No. 254k/96-VR of June 28, 1996]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].
9. Ministry of Defence of Ukraine. (2026). Pension provision for persons discharged from military service. URL: <https://social.mil.gov.ua/pensijne-zabezpechennya/pensijne-zabezpechennya.html> [in Ukrainian].
10. Ministry of Finance of Ukraine. (n.d.). Biudzhet [Budget]. Retrieved June 29, 2026, from <https://mof.gov.ua/uk/budget> [in Ukrainian].
11. Pension Fund of Ukraine. (n.d.). Statystyka [Statistics]. Retrieved June 29, 2026, from <https://www.pfu.gov.ua/statystyka/> [in Ukrainian].
12. Pylypenko, P. D., & Burak, V. Ya. (2024). Deiaki aspekty spetsialnoho sotsialnoho zakhistu viiskovosluzhbovtziv ta osib, pryrvnianiakh do nykh [Some aspects of special social protection of servicemen and persons equated to them]. *Naukovyi Visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universitetu. Seriya: Pravo*, 84(2), 111–115. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.84.2.15> [in Ukrainian].
13. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2017). Pro hroshove zabezpechennia viiskovosluzhbovtziv, osib riadovoho i nachalnytskoho skladu ta deiakykh inshykh osib: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30.08.2017 № 704 [On monetary support for military personnel, rank-and-file and commanding officers, and certain other persons: Resolution No. 704 of August 30, 2017]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/704-2017-%D0%BF> [in Ukrainian].
14. Verkhovna Rada of Ukraine. (1992). Pro pensiine zabezpechennia osib, zvilnenykh z viiskovoi sluzhby, ta deiakykh inshykh osib: Zakon Ukrainy vid 09.04.1992 № 2262-XII [Law of Ukraine on pension provision for persons discharged from military service and certain other persons]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12> [in Ukrainian].
15. Verkhovna Rada of Ukraine. (1991). Pro sotsialnyi i pravovyi zakhyst viiskovosluzhbovtziv ta chleniv yikh simei: Zakon Ukrainy vid 20.12.1991 № 2011-XII [Law of Ukraine on social and legal protection of military personnel and members of their families]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12> [in Ukrainian].
16. Synchak, V. P., & Bodnar, T. S. (2025). Pensiine zabezpechennia viiskovosluzhbovtziv u systemi sotsialnykh fondiv publichnykh finansiv [Pension provision for military personnel in the system of public finance social funds]. *Universytetski naukovi zapysky*, 3(105), 4–20. <https://doi.org/10.37491/UNZ.105.1> [in Ukrainian].
17. Dluhopolskyi, O., & Rudyk, Yu. (2023). Problemy ta ryzyky funktsionuvannia systemy pensiinoho zabezpechennia Ukrainy za umov voiennoho stanu. *Innovation and Sustainability*, (4), 19–29. <https://doi.org/10.31649/ins.2023.4.19.29> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 06.07.2026 р.

Дата прийняття статті до друку: 28.07.2026 р.

Дата публікації (оприлюднення) статті: 25.08.2026 р.

Стаття поширюється на умовах ліцензії Creative Commons Attribution License International CC-BY.